

[Udenrigsministeren]

Krigen i Bosnien-Hercegovina har stået på i halvandet år. Det internationale samfund har ydet en omfattende indsats, og Danmark har for sin del ydet mere end noget andet land set i forhold til vor størrelse. Den internationale konference i Genève er det forum, hvor en løsning skal findes, og vi må fortsætte med at yde en maksimal støtte til disse forhandlinger, ligesom vi gjorde det under det danske EF-forbundsmandskab. Forløbet af forhandlingerne og den faktiske udvikling i Bosnien-Hercegovina har tydeliggjort, at det nu kan blive nødvendigt at bakke forhandlingsprocessen op med begrænsede militære operationer fra luften mod bosnisk-serbiske mål.

Lad os gå tilbage til Det Europæiske Råds møde i København i juni i år.

Vi måtte erkende, at parterne så at sige havde revet Vance/Owen-planen itu for øjnene af os. Situationen var afgørende ændret, idet alliancen mellem muslimer og kroater definitivt var brudt sammen. Samtidig var der opstået en ny, nemlig en serbisk og kroatisk forståelse om en eller anden form for tredeling af Bosnien-Hercegovina. I erklæringen fra København gjorde EF-landene det klart, at de holder fast ved Londonkonferencens grundprincipper, som de også fandt udtryk i Vance/Owen-planen. En forhandlingsløsning skal respektere Bosnien-Hercegovinas territoriale integritet, beskyttelse af menneskerettigheder og mindretal samt de øvrige centrale principper fra Londonkonferencen, og det er det, der er grundlaget for EF's og Danmarks politik.

I den første tid efter mødet i København var grundlaget et serbisk-kroatisk forslag om en løs konføderation bestående af tre republikker. Forslaget var ikke ledsaget af et kort, der angav grænserne mellem republikkerne. Det har været tydeligt, at der ikke eksisterer en detaljeret forståelse mellem de bosniske serbere og kroater af, hvor grænserne skal gå. Dette kombineret med fortsatte kampe mellem muslimer og kroater i det centrale Bosnien og serbere og muslimer i Østbosnien har skabt tvivl om, hvorvidt der overhovedet er realiteter bag serbernes og kroaternes proklamerede forhandlingsvilje.

Den 27. juli i år fremlagde lord Owen og Thorvald Stoltenberg en kompromisskitse, og med den som udgangspunkt er der siden gjort fremskridt. Parterne er nået til enighed om de

fundamentale forfatningsmæssige principper for en union bestående af tre republikker, således at de bosniske muslimer, serbere og kroater hver får befolkningsflertallet i én republik. Ingen af republikkerne kan ifølge aftalen trække sig ud af unionen uden de to andres accept. Sker det alligevel, kan spørgsmålet forelægges FN's Sikkerhedsråd til afgørelse.

For så vidt angår mindretallene i de tre republikker skal man bemærke, at Vance/Owen-planens bestemmelser om genbosættelse af folk, der er fordrevet ved etnisk udrensning, og om beskyttelse af menneskerettigheder og mindretal er videreført i det nye forfatningsudkast. Sådanne garantier må sikres ved en betydelig international tilstedeværelse i Bosnien-Hercegovina til opfølgning af en eventuel aftale. Til den tid vil der blive tale om endnu en meget stor opgave for FN og det internationale samfund.

Det største stridspunkt i den seneste forhandlingsrunde er grænsedragningen mellem de tre republikker. Her gælder det om at sikre den muslimske republikks levedygtighed. Den skal have et landområde af rimelig størrelse, f.eks. ca. 30 pct., med mulighed for en tilfredsstillende industri- og landbrugsproduktion, en infrastruktur, der kan komme til at fungere, og ordentlige adgangsforhold til omverdenen; ikke mindst er muslimernes adgang til floden Sava i nord og Adriaterhavet i syd vigtig. Der er en række udestående problemer, ikke mindst vedrørende Sarajevo, de muslimske enklaver i Østbosnien og kroatisk indrømmelser i den sydlige del af det centrale Bosnien.

Lige så lidt som lord Owen og Thorvald Stoltenberg finder regeringen, at en sådan løsningsmodel er ideel, men vi må erkende, at den i den givne situation er den bedst opnåelige.

Det har været en hindring for yderligere fremskridt i fredsforhandlingerne, at serberne har strammet grebet om Sarajevo og forsøgt at afskære den sidste forsyningsvej til byen. På den muslimske side har præsident Izetbegovic nægtet at fortsætte forhandlingerne, førend serberne opfylder aftalen om rømning af de strategiske bjerge omkring Sarajevo.

Konflikten i det tidligere Jugoslavien er vel nok den vanskeligste opgave, FN har været stillet over for. Regeringen finder det på denne baggrund naturligt og rigtigt, at FN's generalsekretær, som det er forudset i FN-pagten, har